

Overweging bij Wijsheid 9, 13-18b en Lucas 14, 25-33

Wat een vreemde evangelietekst lezen we vandaag. Jezus is op weg naar Jeruzalem en onderweg vertelt hij gelijkenissen. Soms aan zijn leerlingen, soms aan anderen: aan farizeeën, schriftgeleerden of aan 'de menigte'. Die gelijkenissen zijn steeds bedoeld om de toehoorder – wij dus – aan het denken te zetten over het koninkrijk van God. Dat koninkrijk van God, dat leven zoals God het bedoeld heeft, is natuurlijk geen aanwijsbare plek op aarde maar een manier van leven, een manier van in de wereld staan.

Hoe het koninkrijk Gods eruit ziet, en hoe we het kunnen bereiken, daarover vertelt Jezus zijn volgelingen onderweg. Zo hoorden we vorige week over hoe je je als gast te gedragen hebt op een bruiloft, en welke gasten je zelf zou moeten uitnodigen. De week ervoor vertelde Jezus dat het koninkrijk van God niet zomaar te bereiken is, en dat er heel wat mensen tevergeefs op de deur zullen kloppen. En vandaag horen we... ja, wat horen we eigenlijk? Dat we met onze familie en wie ons verder lief zijn, moeten breken om Jezus te kunnen volgen. Dat we afstand moeten doen van al onze bezittingen om Jezus' leerling te kunnen zijn. Dat we ons kruis op moeten nemen. Het klinkt nou niet bepaald uitnodigend. En bovendien: draait het koninkrijk van God nu niet juist om naastenliefde, om mee-leven met de ander? Waarom moeten we dan al onze banden met hen doorsnijden? Laten we nog eens kijken.

Het fragment dat we vandaag lezen, begint met te vertellen dat grote groepen mensen met Jezus mee

trekken. Hij draait zich naar hen om en zegt: 'Wie mij volgt, maar niet breekt met zijn vader en moeder en vrouw en kinderen, ja zelfs met zijn eigen leven, kan niet mijn leerling zijn. Wie niet zijn kruis draagt en mij op mijn weg volgt, kan niet mijn leerling zijn.' Jezus volgen, zo lijkt de boodschap, is een radicale keuze met grote gevolgen. Dan komen er twee voorbeelden waarin Jezus het voorgaande uitlegt: je gaat geen toren bouwen wanneer je niet zeker weet of je geld genoeg hebt om hem ook af te maken, en je begint geen oorlog als je er niet van overtuigd bent dat je tegen je vijand opgewassen bent.

Vindt u dat niet vreemd? In de eerste verzen lijkt Jezus op te roepen tot drastische keuzes, om vervolgens uit te leggen dat we juist weloverwogen te werk moeten gaan. We moeten eerst maandenlang nauwkeurig rekenen en overwegen of we het huis van onze dromen wel kunnen bouwen, om dan van het een op het andere moment onze baan op te zeggen en te emigreren zonder van iemand afscheid te nemen. Zo klinkt het een beetje. Wat ik zeggen wil: die twee houdingen 'breek met alles' en 'maak weloverwogen keuzes' lijken niet goed samen te gaan.

Bovendien lijken de verzen waarin Jezus uitlegt waarom het belangrijk is om met je familie te breken en je kruis op te nemen, eerder tot uitstel en afstel aan te zetten dan tot volgen. Is dat wat Jezus bedoelt te zeggen: als je niet vooraf al heel zeker weet dat het gaat lukken om mijn leerling te zijn, zie er dan maar liever vanaf?

Laten we nog eens kijken. Want om mijn favoriete woorden van collega-voorganger Dick Akerboom te citeren: kijk maar, er staat niet wat er staat. Wat gebeurt er als we

Jezus' woorden opvatten als een beschrijving van wat ons in de weg staat om het koninkrijk van God binnen te gaan? Als ik u zou vragen wat u het meest in de weg staat om Jezus te volgen, om het koninkrijk van God binnen te gaan, om te leven vanuit liefde en wijsheid – wat zou dan uw antwoord zijn? Ik weet in elk geval wat mijn antwoord is, en ik denk dat het voor velen van ons geldt: ik zelf. Wij zitten nog met veel te veel draden vast getrokken aan de aarde. Of, zoals het boek Wijsheid het verwoordde in de eerste lezing: "Armzalig is het denken van sterfelijke mensen, wisselvallig zijn onze overwegingen. Ons vergankelijke lichaam drukt zwaar op de ziel." De ziel is ruimte, de ziel is waar God in stilte tot ons spreken kan, waar we ons gezien en gekend en bemind mogen weten. Maar meestal hebben we daar maar weinig oog voor. Want wat hard roept, dat zijn de dingen om ons heen: de dagelijkse beslommeringen, onze angsten om te verliezen wat we hebben, ons ego dat zich graag vergelijkt met de mensen om ons heen, dat boos en gekwetst en verongelijkt is. Daar gaat onze aandacht naartoe. Maar God wil ons helemaal voor zichzelf hebben.

Misschien wil Jezus zijn volgelingen – en ons dus – precies dát leren: welke innerlijke houding er nodig is om met Hem op weg te kunnen zijn. Niet ons eigen ego moet voorop staan, en ook niet de verbondenheid van ons ego met de mensen om ons heen: het gaat niet om wat zij verwachten – of om wat wij denken dat zij verwachten – maar om wat God van ons verwacht. Ons hart moet helemaal gericht zijn op God, en pas via God op de mensen om ons heen. Zodat ons handelen zuiver wordt.

Het voorbeeld van degene die een toren bouwde, lijkt dan op de gelijkenis van de Zaaier: sommige zaden vallen op rotsgrond, waar het gewas wel snel opschiet maar ook even snel weer verdort. Het zaad moet wel op vruchtbare grond kunnen vallen, de bouw van de toren moet wel kans van slagen hebben – en dat is niet zo wanneer we vooral op ons ego gericht zijn.

De koning die erop uittrekt om oorlog te voeren, doet iets soortgelijks: in plaats van zijn ego voorop te stellen en de strijd aan te gaan ongeacht de desastreuze effecten die dat kan hebben voor zijn land en zijn soldaten omdat hij het nou eenmaal in zijn hoofd heeft gehaald dat hij zijn vijand in mootjes gaat hakken, luistert hij naar wijsheid en doet wat goed is voor iedereen – hij stelt zelfs voor om vrede te sluiten.

Zo geldt het ook voor jullie, besluit Jezus: wie geen afstand doet van al zijn bezittingen – lees: wie geen afstand kan doen van zijn ego en angsten en alles wat zijn ogen gericht houdt op de aarde in plaats van op God, kan mijn leerling niet zijn.

Wat een vreemde tekst, verzuchtte ik aan het begin. Maar op weg zijn is hard werken. En gelukkig zijn we er nog niet, zijn we nog niet in Jeruzalem. Gelukkig zijn we nog op weg en is er nog veel te leren. Elke dag een stapje, elke dag een stukje. En Hij gaat met ons mee.

Liesbeth Jansen